

Ukrajinská pohádka

Бідний чоловік і смерть

Казка починається з бідного чоловіка. Той чоловік мав дуже багато дітей. Мав одинадцять хлопців, а дванадцятий уродився. Вже у своїм селі соромився хрестити, бо не мав що покласти на стіл кумові.

Каже жоні:

– Візьму я дитину й понесу на друге село. Там найду чоловіка, котрий подержить дитину, й не треба гостину.

Де він і зустрічає жінку. У жінки лице завите. Він поклонився, а жінка відклонила. Почав чоловік казати:

– Жінко, ви б не подержали мою дитину, не були б за маточку?

– Та чому ні?

І похрестили дитину, й маточка несе дитину додому. Приходять додому, а кумі нічого дати їсти.

– Ой кумо, не знаю, чим вас погостити.

– Ану ж, іди до сіней. Там і калачі, й відро вина.

Пішов чоловік до сіней, а там повно калачів. Такі білі, аж очі вбирають. А у відрі вино.

Заніс те все чоловік до хижі й гостяться.

Як погостилися,

каже кума:

– Чи знаєш, куме, хто я?

– Не знаю. Хто?

– Я – Смерть. Та я тебе покладу на середнього чоловіка. Оголоси, що ти добрий лікар. Набе-

ри у скляночки води, цвіту. І коли прийдеш до хворого чоловіка, будеш бачити мене: якщо буду стояти коло голови, кажи, що вже спізнилися лікувати, а якщо буду стояти кінець ніг, кажи, що ти його вилікуєш.

І чоловік прославився як добрий лікар. Запомігся, купив корови, воли, справив хлів, словом, став середнім газдою.

А тут прийшло, що він постарів, і вмирати б. Дітей поженив, повіддавав. Як розболівся, зробив собі на постелі колесо: коли приходить Смерть, він собою махне – і там, де голова була, стануть ноги, а там де ноги – голова.

– Ей куме! – каже Смерть. – Круть не круть, а вмирати мусиш.

І Смерть засміялася:

– Та що, куме, ще хотів би жити?

– Хотів.

Мав він вісімдесят п'ять років. І Смерть дозволила йому дотягти до дев'яноста.

А за п'ять років з'явилася і стала коло голови. А він на колесі перекрутився.

– Ей куме, круть не круть, мусиш умирати.

Тоді він витяг з люльки цибух.

– Ну, кумо, коли ти така мудра, то зайди у цибух.

Смерть зайшла. А чоловік заткав з обох кінців цибух стеблом і поклав на піч, на цівку.

І став жити. Живе десять років. У селі хвороби не було, і народу намножилося. А через десять років чоловік почав просити на себе смерть. Якось він здогадався, що свою куму заткав у цибух і поклав на піч. Зняв цибух, розіткав – а Смерть вихопилася й закричала:

– Куме, бодай би ти жив доти, доки з тебе лиш кістки зостануться.

І втекла. І кожну ніч багато людей вмирало. А дід ходив доти, доки з нього лиш кістки зосталися й доки не розпався. ■

Chudák a Smrt

Povíme vám pohádku o chudákovi. Ten chudý člověk měl spoustu dětí. Měl jedenáct chlapců a dvanáctý se zrovna narodil. Už se ten muž styděl nechávat děti křtít ve své vesnici, protože kmotry neměl čím pohostit. A tak povídá ženě:

„Vezmu dítě a půjdu do jiné vesnice. Tam najdu někoho, kdo dítě u křtu podrží a nebudeme muset strojit hostinu.“

Jde tedy a cestou potká nějakou ženu. Žena měla obličej omotaný šátkem. Uklonil se chudák ženě, ta pozdrav opětovala. Nato muž říká:

„Paní, nepodržela byste mi dítě u křtu, nešla byste za kmotru?“

„Pročpak by ne.“

Pokřtíli tedy dítě a kmotra nese nemluvně domů. Přišli, avšak doma není nic k jídlu.

„Ach, kmotro, nevíme, čím bychom vás pohostili.“

„Ale kdepak. Jen běž do komory. Tam jsou koláče a soudek vína.“

Jde chudák do komory a hle – komora plná koláčů. Bílé, až oči přecházejí. A navíc soudek s vínem. Nese to muž do síně, posadili se a hodují. Až dohadovali, kmotra povídá:

„Jestlipak, kmotře, víš, kdo jsem?“

„Nevím. Kdo?“

„Jsem Smrt. Ale já ti trochu pomůžu na nohy. Vyhlas všude, že jsi dobrý lékař. Naber do skleničky vody a bylinek. Až přijdeš k nemocnému, uvidíš mě, tak dávej dobrý pozor: když budu stát u hlavy, řekni, že už je na léčbu pozdě, když mne však uvi-

díš u nohou, řekni, že nemocného vyléčíš.“

A tak se ten chudý muž proslavil jako dobrý lékař. Vzmohl se, koupil si krávy, voly, postavil chlév. Zkrátka, stál se středním hospodářem.

Ale život plynul, muž zestárl, přišel jeho čas. Děti oženil a pustil do světa. Rozstonal se, ale udělal si u postele takové kolo: když přijde Smrt, on sebou škubne a rázem tam, kde byla hlava, jsou nohy, a kde byly nohy, je hlava. „Teda, kmotře, říká Smrt, toč se, jak chceš, ale jednou zemřít musíš.“

A zasmála se: „Copak, kmotře, chtěl bys ještě žít?“ „Chtěl bych.“

Bylo tomu muži osmdesát pět let. Smrt mu dovolila dožít se devadesáti. Za pět let se vrátila, že si jde pro něj, a postavila se u hlavy. A muž se zas na kole přetočil.

„Ale, kmotře. Toč se, jak chceš, ale musíš zemřít.“

Muž vytáhl z fajfky náústek.

„Tak tedy, kmotro, když jsi tak chytrá, zkus zalézt do náústku.“

Smrt se tam nasoukala a muž rychle ucpal obě strany stébem a položil náústek na pec. A žije dál. Žije deset let.

Po vesnici nechodila žádná choroba a lidí se namnožilo jak máku. A za deset let si začal muž říkat o smrt. Nějak si vzpomněl, že zavřel Smrt do náústku a položil na pec. Vzal ten náústek a vyndal ucpávky. Smrt se vyšvihla ven a rozkřičela se:

„Kmotře, kéž bys žil tak dlouho, až z tebe zbydou samé kosti!“

A utekla. Od té doby každou noc umřelo hodně lidí.

Jen ten děda chodil po světě tak dlouho, dokud z něj nezbyly jen kosti a dokud se nerozpadl. ■

